

Для забезпечення зростання чистого прибутку важливо регулярно проводити кількісну та якісну оцінку витратності і дохідності банківських операцій і послуг. Визначивши найбільш витратні операції, можна знайти можливості для їх оптимізації, що сприятиме підвищенню фінансової стійкості банку. Аналізуючи найбільш прибуткові напрямки, можна розробити стратегії для їх розширення та впровадження заходів для масштабування, що також позитивно вплине на фінансову стабільність банку.

Тепер розглянемо рейтинг комерційних банків за фінансовою стійкістю за підсумками 2 квартала 2024 року за даними Міністерства фінансів України (табл. 1).

Таблиця 1

Рейтинг комерційних банків за фінансовою стійкістю за підсумками 2 квартала 2024 року

№	Банк	Загальний рейтинг	Стресостійкість	Лояльність вкладників	Оцінка аналітиків
1	Укрсіббанк	4,42	4,19	4,6	4,63
2	Креді Агріколь Банк	4,35	4,42	4,1	4,63
3	Райффайзен Банк	4,27	4,1	4,5	4,26
4	Кредобанк	4,17	4,11	4,2	4,26
5	ОТП Банк	4,12	4,39	3,7	4,26
6	Приватбанк	4,05	3,5	4,5	4,33

Джерело: [2].

Для визначення загального рейтингу фінансової стійкості комерційних банків враховувалися такі фактори, як стресостійкість (уміння банку реагувати на зовнішні та внутрішні загрози), лояльність вкладників (зацікавленість вкладників у депозитних продуктах банку та ефективність його роботи на роздрібному депозитному ринку), а також оцінка аналітиків. Найвищий загальний рейтинг фінансової стійкості має Укрсіббанк (4,42). Це свідчить про його стабільність та мінімальні ризики виникнення фінансових проблем. Банк демонструє високі показники за всіма критеріями, зокрема виділяється оцінка аналітиків (4,63) та лояльність вкладників (4,6). Креді Агріколь Банк з загальним рейтингом фінансової стійкості 4,35 посів друге місце завдяки високому рівню стресостійкості (4,42) і позитивній оцінці аналітиків (4,63). Це свідчить про його здатність ефективно протистояти ризикам. Райффайзен Банк займає третє місце, демонструючи хороші результати за всіма показниками, особливо за рівнем лояльності вкладників (4,5). Кредобанк та ОТП Банк мають наближені результати. Обидва банки демонструють достатню стабільність, але їм варто більше уваги приділити підвищенню лояльності клієнтів. ПриватБанк займає останню позицію серед представлених банків, маючи найнижчий рівень стресостійкості (3,5). Проте він показує сильні сторони, зокрема високий рівень лояльності вкладників (4,5), що вказує на значну довіру клієнтів.

Отже, попри війну та її вплив на країну, банківський сектор продовжує користуватися довірою клієнтів, зберігати фінансову стійкість і підтримувати стабільність фінансової системи України.

Література

1. Звіт про фінансову стабільність, грудень 2022 року: *Національний банк України*. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2022-H2.pdf?v=4.
2. Рейтинг банків України – Мінфін. *Мінфін – все про фінанси: новини, курси валют, банки*. URL: <https://minfin.com.ua/ua/banks/rating/>.
3. Худолій Ю. С. Проблеми забезпечення та напрями підвищення фінансової стійкості банків в Україні. *Економіка і регіон*. 2015. № 6. С. 77-81.
4. Довгаль Ю. С., Чамара Р. О. Сутність фінансової стійкості комерційного банку та ефективні шляхи її забезпечення. *Вісник Університету банківської справи НБУ*. 2014. № 3. С. 104-107.

УДК 336.71

Худолій Юлія Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент

Дорош Валерія Володимирівна, студентка

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ЗА ПЕРІОД 2019-2023 РОКІВ

Надзвичайно важливим для розуміння стану національної економіки, оцінки ефективності діяльності банків та прогнозування майбутніх тенденцій є проведення аналізу фінансових результатів банківської системи.

Актуальність даного питання пояснюється значними змінами, що відбуваються як всередині банківської системи, так і в зовнішньому середовищі. Згідно аналізу, можна виявити сильні та

слабкі сторони банківських установ, оцінити ризики та розробити стратегії для її подальшого розвитку. Науковцями було розроблено систему методів аналізу фінансових результатів банківської системи. Для зручності їх було об'єднано в три основні групи: метод коефіцієнтів, рейтингові методи та математично-статистичні методи [1].

Дослідивши різні погляди вчених стосовно поняття «фінансовий результат банківської системи», можна, дійти до висновку, що – це грошовий результат діяльності організації, котрий визначається на основі різниці між доходами та витратами установи та відображається на базі показника прибутку або збитку [2]. Простіше кажучи, це показник, який демонструє, чи був банк прибутковим (перевищення суми доходів банку над сумою витрат) чи збитковим (перевищення суми витрат, понесених банком над доходами) за певний період.

Перш ніж охарактеризувати фінансові результати банківської системи України за період 2019-2023 роки, проаналізуємо в цілому доходи та витрати (рис.1).

Рис. 1. Доходи та витрати банківської системи України

Джерело: складено автором за даними [3].

Аналізуючи графік (рис.1), можемо побачити, що загалом дохідність демонструє загальну тенденцію до зростання. За 5 років сума доходів зросла більш ніж 1,8 рази, з 243,1 млрд. грн у 2019 році до 446,4 млрд. грн у 2023 році, що свідчить про загальне покращення фінансового стану банківської системи.

Щодо витрат банківської системи України, можемо побачити стійку тенденцію до зростання за період 2019-2023 років. Найбільше зростання спостерігається у 2022 році. Це пов'язано з повномасштабною війною в Україні, яка призвела до значних змін в економіці та банківській системі. У 2023 році витрати продовжили зростати, але темп зростання дещо сповільнився порівняно з 2022 роком. Це свідчить, що банки поступово почали адаптуватися до нових умов і намагаються оптимізувати свої витрати. Порівнюючи 2023 рік з 2019, то збільшення витрат відбулося приблизно у 2 рази. Таким чином фінансовий результат банківської системи України за період 2019-2023 років мав наступний вигляд (рис. 2).

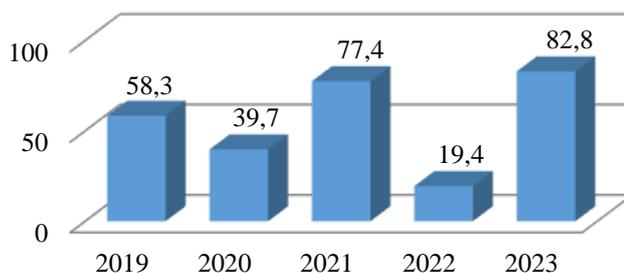

Рис. 2. Фінансовий результат банківської системи України

Джерело: складено автором за даними [4].

Отож, по гістограмі можемо побачити, що за аналізований період фінансовий результат банківської системи України був прибутковим. Але у 2020 та 2022 роках відбулося значне падіння прибутку, це пов'язане з наслідками пандемії та військовими подіями. Незважаючи на результати попередніх років у 2023 році спостерігається суттєве відновлення, і прибуток становить 82,8 млрд. грн, що свідчить про адаптацію банків до нових умов та відновлення економічної активності. Якщо порівнювати 2023 рік з 2019 роком, незважаючи на тяжкі умови, прибуток мав тенденцію до зростання на 42%, а саме на 24,5 млрд. грн.

Провівши оцінку фінансових результатів банківської системи України, варто відзначити, що загалом прослідковується значна стійкість та здатність адаптуватися до змін. Позитивна динаміка більшості показників у 2023 році є обнадійливою і свідчить про відновлення банківського сектору після складних періодів.

Отже, в цілому банківська система України перебуває в складних умовах, але має потенціал для відновлення і розвитку. Для цього необхідно мінімізувати вплив різних видів ризиків та вирішити низку проблем, таких як підвищення довіри населення, зміцнення капіталізації банків, вдосконалення законодавчої бази та інтеграція в європейський банківський простір.

Література

1. Вольська, С.П. Порівняльна характеристика методів оцінювання фінансової стійкості банку. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Випуск 10. Частина 1. С. 178–181.
2. Коваль С. Фінансові результати діяльності банківських установ: теоретичні та практичні аспекти. *Світ фінансів*. 2014. Вип. 3. С. 83-89.
3. Статистика. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic>.
4. Наглядова статистика. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#1>.
5. Онищенко В.О. Довгаль Ю.С., Гребінь О.М. Досвід зарубіжних країн щодо оцінки фінансового стану банків. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. 2012. Випуск 35. С. 25 – 32.

УДК 336.711.65

Кулинич Аріна Олексіївна, студентка

Науковий керівник: Єгоричева С.Б., д.е.н., проф.

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

РОЛЬ НБУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

Національний банк України (НБУ) є центральним банком, головними завданнями якого є забезпечення стабільності національної валюти, підтримка стійкості банківської системи та стимулювання економічного розвитку. В умовах сучасної економічної нестабільності та геополітичних викликів роль НБУ набуває особливого значення, адже від ефективності його політики залежить не лише стан фінансового сектору, але й загальна економічна ситуація в країні. НБУ виконує важливі функції, які спрямовані на підтримку стабільності банківської системи, а саме: регулювання і нагляд за банками, розробка та впровадження монетарної політики, підтримка стабільності гривні, а також регулювання валютного ринку. Кожен із цих напрямів відіграє важливу роль у підтримці стійкості та надійності банківського сектору.

У світлі сучасних викликів, таких як високий рівень інфляції, фінансова нестабільність і економічні ризики, які виникають через війну та інші чинники, НБУ постає як один з основних суб'єктів, що забезпечує стабільність банківського сектору та економіки України, загалом. Це досягається завдяки ефективному регулюванню банків та нагляду за їхньою діяльністю. НБУ визначає вимоги до капіталу банків, контролює якість активів і управління ризиками, а також встановлює інструменти для підтримки ліквідності. В результаті, це знижує ризик неплатоспроможності банків та забезпечує стабільність депозитів, що, в свою чергу, підвищує довіру громадян до банківської системи. Політика управління ліквідністю, яку проваджує НБУ, також відіграє важливу роль. Ліквідність банківської системи контролюється через монетарні інструменти, зокрема, облікову ставку та операції на відкритому ринку. Облікова ставка є ключовим показником, за яким центральний банк надає кредити комерційним банкам, і вона безпосередньо впливає на процентні ставки в економіці. Зміни в обліковій ставці дозволяють НБУ впливати на інфляцію, обсяг кредитування та економічну активність, що, як наслідок, підтримує фінансову стабільність.

Крім того, важливим аспектом діяльності НБУ є макропруденційний нагляд. Це означає контроль за системними ризиками, які можуть вплинути на стабільність всього банківського сектору. Наприклад, НБУ стежить за тим, щоб банки дотримувалися певних вимог до капіталу та не накопичували надмірні обсяги кредитного ризику, що може призвести до неплатоспроможності. Ці заходи спрямовані на забезпечення довгострокової стабільності та захист інтересів вкладників.

З 2018 року Національний банк почав оцінювати стійкість окремих банків. Відтоді фінансова стійкість кожного банку перевіряється не тільки на відповідність вимогам щодо капіталу, активів, пасивів та ліквідності, а й за підсумками стрес-тестування. Мета стрес-тестування – оцінити, наскільки конкретний банк або банківська система в цілому є стійкими до «виняткових, але ймовірних шоків». Цей підхід ґрунтується на тому, що банки завжди повинні бути готові до можливих кризових ситуацій. Стрес-тестування вперше стало актуальним у світовій практиці як відповідь на фінансову кризу 2008-2009 років, і з 2010 року було включено в регуляторну практику багатьох країн. Під час цього процесу оцінюються прогностичні показники фінансової звітності банку (балансу та звіту про прибутки і збитки) та визначається необхідний рівень капіталу на три роки після звітної дати для базового та несприятливого макроекономічних сценаріїв [1].